

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРКУ ГОСУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним
Листима непосредно администра-
цији „Глас Црногорца“ на Цетиње,
или отправитијима поштом на
коју драго пошту; а како је на-
ручије, може се претплатити
преко г. *Ири Раманаковића*, књ.
црн. агента у Котору. Довише се
шито уредништво. Рукописи се
не враћају.

За огласе шаља се, по простору
који заузму на петита 7 новчића
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новчића. За огласе
веће и на дуже пријеме попу-
шта се.

Цетиње, 9 јуна.

Писма Његовог Блаженства Јеру-
салимског Патријарха Герасима, упра-
вљена Његовом Височанству Госпо-
дару, која смо у потоњем броју нашег
листа споменули, у српском преводу
са грчког оригинала гласе:

I.

Његовом Височанству, Препобожном Књазу
Црногорском НИКОЛИ I.

Број 509.

Височанство,

С највећом благодарношћу примили
смо први степен Књажевског реда Данила I,
који орден дарова Нам Ваше Височан-
ство, а посла Нам га Његово Високопре-
освештенство Митрополит црногорски Го-
сподин Митрофан.

Ову својеволјну к Нам част Вашег
Височанства дочекасмо као добар плод
побожности Твог Књажевог срца према
Пресветој Матери Цркви и према Светом
Сионом Пребивалишту, гдје се налазе
свети трагови земаљског пребивања Бого-
човјека, нашег Спаситеља. Из свега срца
благодаримо Небесноме Оцу, који таквом
побожношћу круниса сјајну Главу племе-
нитог и побожног народа, а из дубине
срца молимо се Његовој Милости, да Те
чува у здрављу, у изобиљу, и у правом
благостању на највећу срећу, дику, радост,
понос и напредак Твог народа; а Теби
да дарује народну послушност, која једино
руководи к добру и к богоугодном напретку,
и која снажи Твоје врлине и темељ Твоје
Књажевске Куће; на тако да покаже с
кољена на кољена Твој Дом као стап
врлине и славе, огњених побожности, благо-
слов Милости Божије и похвалу Његове
Доброте. Амин.

К томе исповиједамо нашу ердачну
благодарност Књажевом Трону Вашег
Богом штићеног Височанства, које почаст
нашу Пресветој Цркви, и увјеравамо Те,
да ћемо непрекидно шилати молитве Богу
Господу за Твоје Височанство, за Твој
Књажеви Дом, за Твој племенити и ви-
тешки народ, из ових Светијех Мјеста
Богочестиве Голготе и Живоносног Гроба.
А исти Бог, Цар васионски и Господар
свјетски, дао Ти, да уживаш у Његовој
Сили, и да се радујеш у Његовом спасе-
њу, да Те чува у благослову Његове
Доброте, да се сјећа сваке Твоје жртве,
и да испуни сваку Твоју жељу. — Амин.

Вашег Прекротног Височанства
вјерни богомолац

† Јерусалимски Герасим.

У Светом Граду Јерусалиму,
8 маја 1895.

II.

Његовом Височанству, Препобожном Књазу
Црногорском НИКОЛИ I.

Број 510.

Височанство,

С благодарношћу спомињући вјечно
Ваше Височанство наша Пресвета Црква,
уважена Мати Цркви, узноси из свега
срца Небесноме Оцу благодарње, што у
Својој Премудрој Провидности шити у
првијем редцима Твој Дом хришћански,
Дом побожности и врлине, Дом, којим се
дичи потпунијем правом читаво Правосла-
вље, а с њиме и читави Христов Збор.

Жудећи, Височанство, с једне стране
показати љубав и част, коју по дужности
осећамо; а с друге стране видјети још
силније Прваке Твоје Државе, и још јачу
Њихову крпљеност, да могу одољети свакој
противитини, Патријархијски и Сиодални
Савјет закључи, да дарује Твојој Супрузи,
Њеном Височанству, Побожној Књагини

Милени, и Сину и Насљеднику Твоме Да-
нилу по једну малу честицу правог и исти-
нитог и животворног Крста нашег Спаси-
теља, у златноме крсту.

Дајући то на знање Вашем Височан-
ству овим писмом, молимо Те, да пре-
даш Њима та два крста с дипломама; а
молимо се Господу, да удостоји Књаже-
виња Насљедника и Његову побожну Мајку,
да богољубиво вазда и с поносом носе овај
символ нашег спасења; и да учини овај
свети дар оружјем против видимијех и
невидимијех непријатеља, обраном против
сваког злонамјерног покушаја, и јамством
напретка у вјери и неуведој врлини Твог
Узвишеног Дома. — Амин.

Вашег Прекротног Височанства
непрестани богомолац

† Јерусалимски Герасим.

У Светом Граду Јерусалиму,
8 маја 1895.

Дипломе гласе:

I.

Број 45.

Наша смјерност, дивећи се побожно-
сти и осталијем богоугоднијем врлинама
Њеног Височанства Књагини Милени, Пре-
побожне Супруге Његовог Височанства
Црногорског Књаза Николе I, даривамо Јој
ради благослова правог и истинитог честицу
Часног Дрвета Животворног Крста, на
којем разанет Богочовјек, Спаситељ и
Господ наш Исус Христос чудотворно
искупи наше спасење, да је укључену у
златном крсту, као Крстоносца Пресветог
Гроба, носи на грудима, на освешћење, за-
штиту и сачување од сваког противног
случаја.

Ради признања дакле и увјерења тога
за увијек даје се ово Патријаршеско пи-
смо, потписано Нашом руком и утврђено
Патријаршеским печатом.

У Светом Граду Јерусалиму,
8 маја 1895.

Јерусалимски Патријарх
Герасим потписује се.

II.

Број 46.

Наша смјерност дивећи се побожно-
сти и осталијем богоугоднијем врлинама
Његовог Височанства Књажевиња Данила
Николајевиња, побожног Насљедника Богом
штићеног Књажевог Црногорског Пре-
стола, даривамо Његовом Височанству
правог и истинитог честицу Часног Дрвета
Животворног Крста, на којем разанет
Богочовјек, наш Спаситељ и Господ Исус
Христос чудотворно искупи наше спасење,
укључену у златном крсту, који по Нашем
благослову даје Му се право да носи о
грлу као Витез Пресветог Гроба, на освеш-
ћење, заштиту и сачување од сваког про-
тивног случаја.

Ради признања дакле и увјерења
тога за увијек даје се ово Патријаршеско
писмо, потписано Нашом руком и потвр-
ђено Патријаршеским печатом.

У Светом Граду Јерусалиму,
8 маја 1895.

Јерусалимски Патријарх
Герасим потписује се.

Његово Блаженство доставило је
Његовом Височанству горња писма
са орденима и дипломама преко Ње-
говог Високопреосвештенства г. Ми-
трополита Митрофана са сљедећим
шлемима:

I.

Број 507.

Високопреосвештени Митрополите
Црногорски, у Христу Богу драги брате и
сатруднице Наше Смјерности, Господине
Митрофане. Грлећи светијем пољупцем
Ваше предрого нам Високопреосвештен-
ство ердачно поздрављамо.

Увјек и у свакој молитви спомињући
и православни народ Ваше Богом штићене
државе, и препобожног њеног Књаза и
Његову Књажевску Кућу, радосно прими-
смо под бројем 438 од 13 прошлог мјесеца
марта братеко и врло уважено писмо Ва-
шег Високопреосвештенства, којим Нам
јављате, да Његово Височанство препобо-
жно Књаза Николе I почасту нас орденом
Књажевиким Данила I, а уједно нам посла-
сте пречасну диплому заједно с орденом.

Изаврешно гинути овим својевол-
нијем доказом побожности према Пресветој
Матери Цркви, и доброхотне према Нама
благопоклоности племенитог и врло побож-
ног Књаза Црногорског, с благодарношћу
примили смо књажеви орден, и с благо-
дарношћу грлећи богољубиву побожност
овог књажевог дјела, узносимо тога
молитве Господу Богу нашем за здравље
и благостање Богом штићеног Књаза Ни-
коле I, за чврсти опстанак и цвање Његове
Књажевске Куће и за прави напредак че-
ститог народа црногорског у вјери и
врлини.

И сада понављајући ове молитве, бла-
годаримо Вашем предрогом Нам Високо-
преосвештенству, које је Нам послало ви-
јет доброхотне благопоклоности Књаже-
ске према Нама, у исто доба братеки
молимо, да би предали Богом штићеном
Трону Његовог Височанства приложена
благодарствена писма.

К томе увјеравајући Ваше Високо-
преосвештенство, да у свакој нашој мо-
литви по дужности спомињемо и Сјајног и
Побожног Књаза и читаву Књажевску
Кућу и њену љубав, као и Милостиву Бож-
ју предати Му изабрани народ, грлимо
Вас светијем пољупцем и молимо се Го-
споду за дуго, сретно и спасоносно Ваше
здравље.

У Светом Граду Јерусалиму
1895 маја.

Јерусалимски у Христу
љубавни брат.

II.

Број 108.

И опет Ваше Преуважено Нам Висо-
копреосвештенство светијем пољупцем гр-
лимо.

Овдје приложене шадемо Вашој љу-
бави писма Драгољеном Сину Цркви,
Преузвишеном и Побожном Књазу Николе I
су два диплома. У исто пријеме шадемо
и двије кутије су два крста, у којима
се налази права и истинита честица Часног
и Живоносног Крста нашег Спаситеља.

Ваше Преуважено Нам Високопре-
освештенство имаће доброту, да преда то
Његовом Височанству Књазу, како би Ње-
гово Височанство рапокложило по Нашем
Очином удостојењу назначеном у шему.

Благодарјећи за то унапријед Вашем
Високопреосвештенству, грлимо Вас у све-
том пољупцу и молимо се Господу, да Вас
сачува на многа, здрава, срећна и спасо-
носна дјела.

У Светом Граду Јерусалиму,
8 маја 1895.

Јерусалимски у Христу
љубавни брат.

Ми саопштавамо у цијелости ова
писма Његовог Блаженства Јерусалим-
ског Патријарха, да се и цео наш на-
род обесели овим свезама, које по-
стоје између Пресвете Матере Цркви
с једне стране и наше Свете Цркве
и нашег Владарујећ Дома с друге
стране, са напоменом, да је Његово
Височанство Господар добио Крст Ви-
теза Светог Гроба још назад неколико
година, за вријеме Блаженог Патријарха
Николима.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 9 јуна.

Јерменско питање оборило је
Цевад нашу са великовезирске столице.
Предвиђајући важност овога питања,
ми смо радили да упознамо с њим
наше читаоце, и тако их оно не може
изненадити. Инглеској су се придру-
жиле Русија и Француска у корист
Јерменске. Попанање Инглеске у ки-
тајско-јапонском питању, изгледало је,
да ће дати повода Русији, да одустане
од заједничке акције са Инглеском у
Цариграду. Али ипак три велесиле
поднијеле су Порти пројект рефо-
рама за Јерменску, који Порта није
могла тако брзо примити. У том
пројекту велесила тражи се у два-
најесет тачака: смањење броја ви-
лајета; гаранција наименовања ва-
лија; амнестија; повратак емиграната;
рјешење виселих парница; преглед
тамница; врховна контрола; постојана
контролна комисија од шест особа, од
којих три хришћанина, с којом ће стати
у свези посланства велесила преко сво-
јих драгомана, и која је изнад валија;
накнада пострадалијем; правила за пре-
лазак у другу вјеру; привилегије јерме-
нске; положај Јермена по другим вила-
јетима. У овим тачкама увито је та-
квих захтјева, који се не слажу са
суверенитетом Султановијем, и није чу-
да, што је Цевад-наша у одговору ве-
лесилама тражило, да сачува достојанство
свога Суверена. Порта овај пројект није
категорички одбила, али је учинила неке
примједбе, између осталијех, да такве
реформе не може уводити у самој Јер-
менској, него да би их требало растри-
јети по свој царевини. Тај одговор
Порти Инглеска је узела као одби-
јање пројекта, што су велесиле под-
нијеле, и инглеска штампа стала је да
пријети Порти. Инглеска средоземна
флота окупила се у Бајруту, по слајем
изгледима, да доплови у Бесну код
Дарданела. И на мјесто Цевад-наше
Султан је позвао Саид-нашу, држав-
ника наклоњена реформама, али изгле-
да, да није наклоњен Инглеској, јер
га је прије неколико година са вели-
ковезирске столице оборно упалив ин-
глески, који је на његово мјесто поди-
гао Камил-нашу, претходника Цевад-
наше.

У овоме питању најважније је
држање Русије. Русија ће без сумње
подржавати пројект, што је с Ингле-
ском и с Француском Порти поднијела,
али истроградска штампа одбија при-
тисак на Порту војеном демонстраци-
јом. „Н. Времењ“ пише: „Презапити
одма из дипломатске интервенције у
офанзивну политику противу Турске,
као што то захтјевају инглески листови
— још је рано. Могућност даљих пре-
говора с Портом још није ишчезла, а
када ишчезне, остануће још друга
форма акције — јевропска конферен-
ција. Дајати се ратне демонстрације
у доба, када у турским водама број-
ност инглеских ратнијех бродова над-
маша у велике бројност руских и фран-
цуских бродова, не иде у рачун ни
Русији ни Француској. А кад би ствар
дошла до такве демонстрације, неоп-
ходно би било, да све учествујуће
државе буду престављене једнаким
ратнијем силама. Дипломати, што су
у Цариграду, треба да употребе све
силе, да савјетују турску владу, да
попусти, а ако не успију, онда треба
радити, да се сазове јевропска конфе-

репција. Источно питање нема опет излазити на први план у тој форми, како би хтјела сада Инглеска.“ У другом броју свом пише петроградски лист: „До ратне демонстрације још је далеко, и можемо се надати, да до тога неће ни доћи. Султан и његови савјетници не могу, да не увиде, да су Русија и Француска умијешавши се у јерменско питање, што је Инглеска тако вјешто истакла, имале у виду само најпријатељскије сврхе према Порти, и да најбоље средство за разбити инглеске интриге стоји у пристајању на реформе, које, обезбечивши положај јерменских Христјана, уздржаће Јерменској карактер саставног дијела отоманске империје.“

Као што се види из овог говора петроградског листа, он још зазира од инглеске политике; али пада ипак у очи, да исто „Н. Времја“ то зазирање мекше изражава.

Прашка „Политик“ донијела је чланак о овом питању, и мисли да ће оно изнијети на зелени сто цијело источно питање.

Послије знаменитог говора министра иностранијех дјела г. Ханатоа у француском сенату, на опет у камари, учинила је у политичком свијету велику сензацију изјава француског министра пресједника г. Рибота, коју нам је у прошлом броју телеграф доставио. До сада су министри француски у парламенту употребљавали изразе: „споразум француско-руски“, „пријатељство“ и томе сличне; а сада је г. Рибо јасно назвао односе руско-француске „алеансом.“ Он је казао, без окопишења, уз бурно одобравање народног преставиштва, да је Француска била дужна, да подржи Русију у јапонском питању, јер је Француска вјерна алеанци, која јој даје данашњу снагу.

Неки француски листови, који до сада пијесу било задовољни са руско-француским „споразумом“, сада су се задовољили, кад су из уста министра-пресједника чули ријеч „алеанца.“ Што више, један лист дознаје, да ће убрзо бити објелодањен и текст тога уговора француско-руског.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Поводом откривања споменика Махмонова у Мађенти „Обзор“ пише:

Магента је мало и драгејно мјесто у Ломбардији. По оно је и славно поље дана 4 јуна 1859. Овај дан је код Мађенте пало до 5000 Француза — не за Француку, него за Италију — Мађента је као прелудни талијанском уједињењу.

Зашто су Французи притекли у помоћ Италији и поклонили јој толико славних жртава? Је ли можда ради политичких

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ПРОФЕСОР ДР. МИХАИЛО ПУПНИ.

Из „Вечерњих Новости.“

Рођен је у Идвору близу Панчева 1856. године.

Г. Фирмилијан приповиједа за Пунина сједише: „У Панчеву је сирнио нижу реалку, у којој се толико одликовао, да га је Панчевачка општина, по предлогу школског колегијума, послала, као свог питомца у Праг, да тамо продужи вишу реалку. Непескусан и млад Пунин у Прагу занемари школу, и изгуби благодјењање. Сад се није могао враћати ни кући у Панчево, а у Прагу му се чинило немогуће да и даље остане.“ Са неколико крајцара провдио је цијеле дане, заједно са г. Фирмилијаном, који је тада учио философију у Прагу. Због тога се Пунин ријеша да иде у Америку. Чуо је био да се тамо може обогатити копањем злата. Дошао у Њу-Јорк са својим једнонародником Стеваном Вричанином, Пунин је био разочаран: у главне иста физиономија великих вароши с фабрикама као у Јевропи, иста физиономија села с платанијама; жеља за копањем злата оста му пушта.

Настаде мучни дани. Трбух захтје хлеба. Друг Пунинов нађе мјесто у некој трговини. Пунин мораде радити прете надничарске послове, док није дошао у једну велику колонијалну трговину, гдје је служио као прост момак Духу његовом

интереса или ради своје користи? Французи су похранили у помоћ Талијанима, пошто их је на то принукао глас крви и пошто је Француска навикнута, да спаја славу свога оружја са побједом свих великих мисли. Тако се је изјавио петог дие 4 о. м. нико други, већ један талијански патриота и свећеник, парох Мађенте.

Овога дана откривен је споменик Мађентском војводи, Махмоноу, који се је код Мађенте толико одликовао и побједи допринио. При откриву било је више крајних говора и од талијанске и француске стране, али најкраснији најчистији говор био је онај магентског пароха. И министар рата у Италији и начелник Мађенте и начелник Милана и првак француског одасланства и пресједник латинске лиге — сви су говорили, да прославе Махмоново јунаштво, да прославе братимство талијанско-француско; али од свих говора најрјечитије су биле сузе старијих људи, који се спомињу онога дана и који су видјели француске војнике. Оне сузе су рјечитије од свих изјава Криспија, који поред свега онога, што говори, фактично води политику противну Мађентским успонима.

Судјеловање Француске код Мађенте свечаности велика је поука и лекција патриотизму. Француска је данас од једнога до другога краја републиканска. Махмоноу, који је поље пада Тиераа био пресједник републике, с надама, да ће законати републику с помоћу својих монархистичких присташа, морао је да сиђе са пресједничке столице. Пред Гамбетиним дилемом „Se soumettre ou se démettre“, понесити војник одабрао је друго и он, који је био рекао: „J' y suis, j' y reste“, није остао, него се је угнуо. Републикани су на све то заборавили, па код Мађенте свечаности сјетили се једино родољуба и војника. Такви су Французи. Дијеле се и препиру, али гдје се о француском патриотизму ради изчезава тада свако странчарење и идеја Француске побјеђује. Још је у памети наших читалаца израз младога њемачкога Цара, кад је једном споменуо Наполеона. Вилхелм II. га је назвао „рагвеш.“ Ко се је први дигао против тога израза? Републиканици и напредници Цар га је морао ошозвати. Кад Талијани подигну Наполеону у Милану споменик, за који се сабирају приноси, република ће се прва радовати и споменик сам бити ће нов символ приближења између Италије и републике.

Значају Мађенте свечаности веселе се сви пријатељи слободе и великих народних начела. Мађента је доказ, да поврх свих прелазних политичких комбинација стоји идеја, крв и велике успомене прошлости.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо:

Огледало Српско. Друго издање. Це тиње, Књ. Црногор. државна штампарија, 1895. Цијена 1 флор. и 50 поф.

Таман се ове године наврнује педесет година, да је изашло прво издање ове књиге из државне штампарије у Биограду; за то се осјећала жива потреба, да изађе у другом издању, каноти књига омиљена у нашем народу.

У овој књизи има 61 народна пјесма о црногорским бојевима од г. 1702, и о шумадијским из Карађорђевог устанка за

сад је било јасно, да се само својим радом може препоручити и уздићи; посјећивао је вечерње школе. Брзо се јави прилика, да његов принципал увиди, да вриједни и интелигентни младић има дара за више радове. „Једнога дана не дође један од књиговођа, а имало је журног посла. Пунин се понуди господару да он пише, што овај и усвоји, а кад господар видје Пунинову способност, узе га себи за књиговођу. Од овог времена почиње Пунин напредовати. Све слободно вријеме и новац употребљавао је на учење. Послије неког времена на Пунину трговину и ступи на Тиндалово Свеучилиште, на коме се у почетку издржавао од своје уштеде, а пошто положи први испит, би примљен за благодјејанца“ — (Фирмилијан).

Свршило свеучилиште Пунину се даде нова прилика за напредак. Би расписан стечај за израду једне теме, с условом, да ће онај који ју буде најбоље израдио, бити послат у Јеврону ради усавршавања у студијама из Физике. Пунин однесе побједу, и би послат у Јеврону.

Послије неког баљвења у Инглеској и у Паризу, Пунин оде у Берлин (1883) да ту код старца Хелмохолца изучи вјештину тумачења природних закона. Бити примљен у лабораторију овог великог мајстора, то већ много значи, а издржати у њој радећи — још више.

У Берлину се Пунин био упознао са Србима ђацима, па и са оним из Краљевине. Ево како прича г. Андра Стефановић о познатству Пунина са Србима Берлинцима. „Једном сједио ми (ђаци) у Пасажи, и

ослобођење. Што се тиче црногорских, у предговору к првом издању наводимо сљедеће: „Што нема печатана имена, ко је ове пјесме скупио, узрок је томе, што их није један само човек купио и писао, него су скупили овако: кад би какав пјевач овдје на Цетињу испјевао пјесму добро, одма би се повео у ког пицара, да је на пише, дакле не може се један назвати њиховим скупиоцем.“

Али из ових пјесма види се, да нијесу све из уста народа, што свједочи у многим књижевне ријечи ондашњег доба, те се ове приписују нашем великом пјеснику Владци Раду, који се и старао о овом издању. Ово потврђују и неке мисли, што просјеђају из неких пјесма, као на прилику ова из прве пјесме „Синови Иванбегови“:

Кад си мога брата потурчио,
Ти си мога' више учинио,
Вјему срећу бољу даровати:
Раиу Босну, јал' Херцеговину;
Но си посла' њега на Цетиње...

а већ је позната Владичина мисао о само-сталности Босне и Херцеговине.

Могло би се у овне рећи, да су све пјесме о четовању црногорском и поједи-нијем мањим догађајима и о јунаштву појединих лица из народа; а пјесме о вишим догађајима историјског значаја и ако су из народа, нијесу без примјесе књижевника, што свједоче не само поједине ријечи, него и схваћање догађаја.

За то се ова књига и броји међу пјесничким дјелима Владичињим.

О важности ових пјесма најбоље је речено у споменутом предговору: „За црногорске пјесме може се рећи, да се у њима садржава историја овога народа, који никад не жртвује није поштедно, само да сачува своју слободу. Цетина, да поје-зија на неким мјестима по нешто увеличава подвиге Црногораца, по на многима и најважнија држи се строгог тоности.“ Особито су важне за нас пјесме о црногорском четовању, о ком се мало што зна. У лијеној пјесми „Вук Томановић“ ми видимо живу потпуно слику како су Црногорци четовали, те по њој дозивамо појам о црногорском четовању у овне.

Између црногорских пјесма уврштене су и оне о шумадијском војевању за ослобођење, те се тако ова збирка могла назвати „Огледалом Српским“, као што и јесте у потпуном смислу. За то је ова књига по преваходству народна, омиљена, и за прилике, у којима се срп. народ налази корисна, колико и једна друга ове врсте.

Ово друго издање имало је преко хиљаде претплатника, великом већином из Црне Горе. Што је преостало за претплатника разноси се, ма да је цијена књизи доста велика. Како чујемо треба ће брзо приредити и треће издање. У томе слушају жељети је, да се исправе штампарске погрешке, што су се у овом издању поткрале, и да цијена књизи буде мања. Т.

— Закон, наредбе, упуства и др. са наставним планом за основне школе у Књажевци Црној Гори од 1884 до 1895 године. Издање Књ. др. главног надзорништва основних школа. Цетиње, књ. црног. државна штампарија, 1895. Цијена?

— Српски сликари. Прилог културној повјесници српскога народа. Написали Давар Никодић и др. Владимир Никодић. Земун, штампарија Јове Карамата, 1895.

— Живот и дјела Богдана Зимоњића, војводе херцеговачкога, са сликом. Нани

говориома гласно српски. Док се ти једног господина који нас освоји: „Ви сте Срби, и ја сам Србин,“ и тада поче муцати. То бјеше Пунин. За 10 година бјеше заборавио матерњи језик. Али послије 15 дана Пунин говораше српски, као да је први једног дана дошао из Биограда. Сваки дан се састајаше с нама.“ Ако је истинита мисао, да у туђини порасту симпатије према свом роду, онда је то обистинијено у Пунину. Он показиваше у Берлину толико љубави за Српство, да обећаваше, да ће по одслужењу свог обавезног рока у Америци отићи у Србију, ту се оженити Српкињом, и живјети за свој род и науку.

„Бог срећу дијели...“ Пунин оста дужан пола свог обећања. Пут напесе у Берлин богату америчанку, познаницу Пунинову, сестру једног му друга с колеца. Три мјесеца не видјеше Срби Пунина. Пунин се ожени милионарком. Али ова за кратко вријеме, тако заволи све што је српско, да и свој привремени дом намјести српским ткањинама.

Међу тим Пунин постаде доктор Физике са математиком (1889); затим се врати у Њујорк и одмах доби мјесто за редовног професора на Колумбија — Колеџу, а кад (1893) умре стари редовни професор Физике, Пунин и опет побједи, и путем научне утакмице постаде редован професор, чији положај гарантује за спрему Пунинову јер доби као прву плату 40.000 динара.

Пунин не заборави свој род. Те пете године за вријеме школског одмора Пунин дође са својом супругом у Војводину и

сао Том. А. Братић. Прва свеска. Цијена 30 поф. Папчево 1895, штампарија Браће Јовановића.

(Са чешке изложбе.) Из Прага пише „Трговинском Гласнику“:

Можда нешто због тога, што није све било гогово, а понајвише често негодно и кишењито вријеме узрок су, те посјећивање изложбе није до сад било тако много бројно као што се очекивало и као што оваква изложба одиста заслужује. По то се тако може рећи срањивујући с оним посјећивањем које је било у исто доба на Чешкој јубилејној изложби; а у ствари посјећивање ове изложбе до сад није тако слабо. Просјечан број посјетилаца сваког дана је од 3—4000. На Духове било је и преко 50.000 за један дан. По највећи број посјетилаца и највећа свечаност биће кроз кратко вријеме кад буду долазили чешки Соколови*) на изложбу. Самих Соколова биће око 8000, а гимнастичке игре изводиће на једној пространој пољани најмање 4000 Соколова. То су батаљони и још какви батаљони! Јер гимнастичке вјежбе, а такође и маршеве што чине Соколови, то није једна паробученија војска не може. А колико Чеси поклањају пажњу гимнастичким дружиницама, соколоком вјежбању у јачању тјела и здравља, види се и по том, што и за дјечије гимнастичке игре имају парочито друштво, које ће о поменутом соколом скупу извести 6—700 дјеце и с њима изводити разне игре пред гледалцима. А да ће гледалаца бити огроман број, то се већ разумије.

Тавих већих и мањих скупова разних друштава на изложби и до сад је било неколико, а од сад ће их бити и чешће и више. Почетком јуна и. пр. долази преко 400 Чеха чак из Америке да посјете своју народништу изложбу. Јер ма гдје био, ма како далеко био од своје домовине, он је срцем увјек у њој, он о њој увјек мисли и за њу се брине. Чим се истакне и. пр. каква племенита мисао, не лето помоћи и прилози само из Чешке, него из свих крајева свијета гдје је ма и неколико Чеха насељено. За ово имају лијепу изреку: „Што срце споји, море не раздвоји.“ Патриотизам њихов одиста може бити за углед сваком народу. А гдје народ тако љуби домовину своју и све што је њено, ту напретка мора бити, ту се свака сметња ломи. И изложба ова, поред свих сметња, мора постићи сјајне успјехе.

А сметња, разумије се да има. Поред осталог сметња је завидљивост и мржња којом њемци у опште траже ову Чешку изложбу као и ненаклоност аустријске владе. Али баш та ненаклоност и злоба с те стране слабо ће нахудити гдје народ сам умије и може своје дјело помоћи и до краја извести.

По кад поменух те сметње вреди поменути и једну која ту скоро бјеше загрозила цијелој изложби. Страх бјеше да пламен не прогута за једну ноћ све што се тако дуго прибирало и што има неоцијенљиве вредности. Тек је управо изложба почела десетак дана и тек се осмјехнуло лице вриједних трудбеника чешког народа, кад се једне недеље у вече разнесе језовити глас: изложба гори. Са свих крајева Прага лебели су ватрогасци ка изложби, одкуда је ватра осветљавала вечерњи мрак. Ако ко кад је ноле осјећања имао, морао је са страхом помислити на ужас, који може изложбу снаћи. Јер на изложби све зграде махом су дрвнарије, а уз то

*) Гимнастичка друштва.

Краљевину, пропутова их, на се опет врати у Њујорк.

Најиреча је дужност — човјек лача. Хоће ли Пунин по одслужењу свог рока у Америци одмах доћи у Србију, то не можемо порећи. У Србији још нема довољно услова за плодан рад на науци, којом се он бави. Али је вјероватно, да ће Пунин ипак доћи у Србију, можда доцније. Надамо се такође, да ће он своју љубав према роду обиљежити каквом родољубивом научном задужбином. Далеко је од нас помисао, да ми Пунина овим што год обавујамо. Говоримо престо оно што мислимо.

Није овдје мјесто да излажемо Пунинове научне радове, који су многобројни. Пунин је и математичар и физичар и електричар. Из ове последње науке обратили су на се особиту пажњу његови радови о вишефазним наизмјеничним струјама, и о његовој мултипној телеграфији, заснованој на његовом електричном резонатору. Помоћу неколико оваквих сирева и толиког броја динамомашина за наизмјеничне струје од различног броја мијена правца и јачине струје. Пунин је успио да одапише 4 депеше, једном жицом и у исти мах, а нада се, да ће се тај број моћи повисити на 40. Ово је нарочито важно за случај, кад има да се шаље велики број депеша на велике даљине.

Споменути још само сљедеће: „Кад се сунце потпуно помрачи, тиме што испред њега стане мјесец, онда се око мјесеца види тако звана „корона“ или „круна“ и

чин државног савјетника. Услед великих породичних жалости 1890 г. толико му се било пореметило здравље, да није био у стању да врши службене послове, те је стављен био у пензију и одликован оденом св. Владимира и шта више заведен у ред племена руског све до четвртог покољења. Он је био члан руског Црвеног Крста, те је имао и медаљу.

Био је врло добродушан, скроман и љубазан према свакоме, а врло изданиан према сиротињи.

На погребу је био г. Недилев. с особљем посланства, ђенералног консулата, руских паробродских агенција и трговинске агенције; биле су и многе угледне личности из Галате и Кадибоја и многобројан свијет. Опијело је било врло свечано. Сви руски бродови дигли су били заставе у пола катарке (стожера) у знак жалости. Сарањен је у сриједу (3. маја).

Пок. Јосиф Југовић оставио је пет синова, од којих су двојица, Богдан и Влајко, овдје у Цариграду; остали су у Русији, и то један је драгонски официр, један је директор жељезнице у Саратову, а један губернијски инжињер у Катинургану (азијска Русија). Четворица су му умрли.

Бог да му прости — његову стару и поштену српску душу!

(Бизмарк о Словенима.) Ових дана саопштише енглески листови разговор познатог у Енглеској књижевара издавача Цона Миреја са кнезом Бизмарком. Кад се Миреј познао са Бизмарком, био је овај само фон Бизмарк и тек је почео у Франкфурту своју дипломатску каријеру као пруски посланик код покојног њемачког Бунда. Разговор њихов дошао је и на Пољаке, и ту је Бизмарк нешто рекао, што ће свакако занимати и српске читаоце.

„Драги господине Миреју,“ рече Бизмарк, „пруска влада ради сада на томе, да до рока, када се поиринта уступити оно покољење пољскога народа, које га сада предводи, сведе пољски народ на онај степен, на коме су сада дужички Срби.“ Ту отвори Бизмарк Миреју Хелмолдову кронику и читаше из ње: „Ово море (балтичко) назива се варварско или скитско, зато, јер залива варварске земље. Око тога мора живе многи народи, међу њима Данци и Шведи, које ми Њемци зовемо Норманима, који живе на сјеверној обали; а на јужној обали живе словенски народи.“ Пошто је Миреју показао Хелмолдов увод, зашита Бизмарк: „на куда су се дјели ти Словени! Ево ћу вам казати зашто их је нестало. Кад су Словени, незадовољни својим кнезовима, што су се покораваали Њемцима, убили Гочалка, рекао је је његов син кнезу Магну: „Твоја свјетлост, о највећи међу људима, зна, како је мој отац Гочалк, повјерену му владу у словенској земљи вазда вјерно вршио на част Богу и твојем деду. И ја, следујући свом оцу, пажљиво са пуном вјерношћу и оданостју, био сам послушан вољи (њемачких) кнезова.“

„Ето, дакле, видите, господине Миреју,“ настави Бизмарк, „куда су се дјели ти Словени, докле их је довела њихова покорност и послушност. Гдје су ти Вагри Бодричи, Кишани! Нестало их је, а зашто? Зато, што су њихови владоци од слободних претварали зависним кнезовима. Тукли су се међу собом за тиром. Никад Њемци нијесу имали покорнијих слугу од оних, који су то постали од словенских господара. Покорност је добар пут ка спасу душе, али народе и државе још никад није спасла. Који народ хоће да изгуби своју слободу и самосталност и од чести и народност своју, и за тим дође до губитка језика, нека се угледа на Словене. Пољаци су на реду после Пољабљана. После Пољака доћи ће ред на друге Словене. Ја сам покренио, да се за њемачке насељенике купују пољачка имања. Пољаци су се прво жалили на насилно пољемчавање, али су се брзо увјерили, да то није насилно пољемчавање него такво, какво је мило Словенима. Сада, су Пољци врло срећни, што од њих купујемо презадужена имања за њемачке насељенике. Вјековита борба Њемаца са Словенима добила је ту једанпут облик, који је по вољи објема странама. Пољаци се радују, што им од продана имања остале нешто готовине, која им продужује у неколико живот, а ми се радујемо, што кроз сто година неће бити у данашњој њемачкој земљи ни једне словенске душе.“

То ће нас стати коју десетину милијуна.“ Тако Бизмарк.

А Миреј нише даје: Опросто сам се с великим Прусом, и враћајући се дома замислио сам се над политиком којој је циљ уништење осиромашење и повареност читавога народа. Зар је то циљ цивилизације, да велике државе гутају мале државе и народе као што вуц прождире јагње! Зар на то смјера државно устројство, наука, умјетност и све за чим човјечанство тежи у зноју свога лица да би једни учинили од других робове и подлаце?

О велика цивилизација! Јевропска, како си мајушна, како си мајушна!

(Приход од манастира српских у Угарској) за 1895 год. установљен је по „Србобрану“ овако: Веочин 19.068 ф. (10 фор. сувишка;) Бешеново 6976 ф. (чието 9 фор.); Врдиак 9289 ф. (нема сувишка;) Грегетг 46.331 фор. (чието 3025 фор.); Јазак 7990 фор. (43 ф. чието;) Крушедо 56.897 фор. (нема сувишка;) Кувеждин 15.160 фор. (35 ф. чието;) Привина Глава 10.982 ф. (чието 32 фор.); Раковац 15.531 ф. (нема сувишка;) Велика Ремета 6890 ф. (чието 2 фор.); Мала Ремета 6383 фор. (чието 107 ф.); Фенек 16.948 ф. (сув 2 ф.); Хопово 11.589 ф. (сув 7 фор.); Шинатовоц 7.380 ф. (сув. 400 ф.); Боњан 4.993 ф. (10 сув.); Ковил 34.193 ф. (сув. 112 ф.); Бездан 20.931 ф. (сув. 111 ф.); Св. Ђурађ 12.220 ф. (нема сув.); Војловица 17.937 ф. (сув. 310 ф.); Златица 2069 ф. (нема сув.); Месин 7949 ф. (сув. 4 ф.); Грабовац 3310 ф. (556 ф. сув.); Ленавина 5380 ф. (1 ф. сув.); Ораховица 4677 ф. (6 ф. сув.); Пакра 2011 ф. (6 ф. сув.); Гомирје 4680 ф. (нема сув.); Укупан приход од свих манастира износи 357.873 фор., а сувишак само 5797 фор.

Српски се листови жале на мали сувишак што остаје иза толиког прихода; али прије него стапу осуђивати калуђере, требало би да се сјете, како су сви ови манастири праве гостионице бесплатне за све посјетиоце манастира; и, кад би калуђери одулетали од оног гостопримства, да би се на њих још виша вика дигла.

(Туча у Сријему.) Из Митровице пише „Нар. Нов.“: Наш град задесила је уочи Снасов-дана 11 п. м. велика невоља. Око пола четири сахата наукуоне се густе облаци. Крушна киша стаде катати, подиже се велика и пагла олуја, а с овом проеу се силна туча, крушна као орах. Земља брзо побјели, те изгледаше, као да се љето претворило у зиму. Грозно бијаше гледати и слушати пуцкатање и звекетање стакла на прозорима и рушење цијевова са кровова. Мислило се да је наступило судни дан. Олуја са тучом бјеснила је по сахата, а дошла је са западне стране, па кад ту све омлати и уништи, окрену према сјеверу. На неким мјестима било је до 30 цм. високога леда. У граду је полупано на хиљаде ована на прозорима, а на крововима силан пријен. Многе су куће тако издупале на зидовима, да изаду руне. Пољски усјеви, ливаде, поврће и виногради у вртовима све је у главу утучено и уништено. Воћке и дрвјеће некресано и изломљено је, те на њему висе само по који истрцани лист. У пољу је убијено преко стотину свиња, више јањића и небројено живади и птица. Штета је огромна. Овдје је доста жићеља пострадао од велике воде, а ево к томе се злу прикључи и друга још невоља. Сиротиња јаднује, јер јој је уништен свагдањи хлеб. У околици није било туче, те се ова ограничила само на наш град и атар.

(Провала Везува.) Из Напоља јављају од 12. ов.: Од јутрос је Везув отпочео необично да ради. Лава сукла не само из старе руне год. 1872. на подножју непепог чуља, већ и преко његове ивине и засад тече у правцу према Помпецима у долину. Директор обсерваторије на Везуву, професор Палмијери мисли, да ова провала Везува стоји у свези са данашњим младим мјесеком. У околици на подножју Везува нааслане су чете и стражари у помоћ.

(Двобоји у Енглеској.) Енглески листови сјећају, да је 20 априла минуло 50 година, што је у Енглеској пала последња жртва у двобоју. Тада је поручник Хавкеи истрејало поручника Сетона, јер је сувише удварао његовој супрузи. Хавкеи је намах за тим побјегао у Француску, јер су већ г. 1844 у Енглеској војни закон забранили двобој. Тада је наике поручник Муиро у двобоју убио свог шурјака пуковника Фавцета, а то је тако узружало јавно мњење, да је једном за свагда докинмло двобоје. У другим земљама немиселе дакако овако ниско о поштењу.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА.“

ПЕТРОГРАД, 3 јуна. — Јерменски Католикос посјетио је Кнеза Лобанова. На Рурику, који је кренуо пут Киза, налази се Велики Књаз Кирил Владимировић.

ПАРИЗ, 4 јуна. — Цар Никола послао је преједнику Фору по пароцијом посланику светоандрјевски орден са својеручним писмом.

РИМ, 4 јуна. — Криспи је изјавио у Камари да прима све интервјуе лације односно унутрашње политике, али тражи, да се одложе до расправе буџета, што је камара одобрила великом већином.

АТИНА, 4 јуна. — Делатине предложио је камари буџет за г. 1895,

којим предлаже пет милиона уштеде од смањења особља министарства и реорганизације чиновништва. Споразума са кредиторима постигнуће се у интересу обје стране.

ПЕТРОГРАД, 5 јуна. — Преједник министарског савјета Бунге умро. Кнез Лобанов посјетио је јерменског Католикоса.

МАДРИД, 5 јуна. — Министарски савјет одлучио је да пошаље поткрепљење на Кубу од 25.000 војника.

БЕЧ, 6 јуна. — У аустријској делегацији Голуховски је изјавио, да се неће удаљивати од досадашњег правца политичког тројног савеза, а у исто доба да ће његовати пријатељске одnose са свијем осталијем државама.

ПАРИЗ, 6 јуна. — Моренхајм је предао преједнику Фору светоандрјевски орден великом перемонијом. Измијењени говори најердичнији истичу пријатељство чврсто између двају народа. Фор је управно телеграм Цару Николи.

КИД, 7 јуна. — Принц Хенрих дочекао је адмирала Менарда.

БЕЧ, 8 јуна. — Кеар је примио оставку кабинета Виндинштрца. Гувернер доње Аустрије Килмансег именован је за министра унутрашњости, а у исто доба за преједника. Јаворски министар без листице, Вембаверк финансиа, Блумфелд агркултуре, Витек трговине, Ригнер наставе, Крал правде.

ХАМБУРГ, 8 јуна. — При обједу у муниципалном двору Цар је рекао да се сакупљене поморске силе у Килу символ мира и судјеловања свијех цивилизованијех народа за одржање цивилизационе мисје у Јевропи. Сви народи жуде мира.

РИМ, 8 јуна. — Камара је усвојила адресу на престоли говор. Сједница је била тумултуозна.

БЕЧ, 9 јуна. — У угарској делегацији одобрен спољашњи буџет. Сви говорници истичу високу важност тројног савеза за уздржање мира.

КИД, 9 јуна. — Јахт Хохоцелерни са Царем пришло у Холгенау са осталијем бродовима, прошавши Капал без инцидента. На броду Вајери био је објед у част амираља и официра француских. Пило се у здравље Цара Вилхелма и Фора.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Сад је изишло из штампне пово дјело:

„КЊАЗ АРВАНИТ“

ДРАМСКИ ЧИН

ОД

НИКОЛЕ I.

Може се купити у Књижари Државне Штампарије на Цетинју (Cettigne, Montenegro).

Цијена: 50 новч.

За уредно отпремање наруџбина јамчи Управа Државне Штампарије.

На десет поручених књига шаље се једанаеста на дар.

Цетиње, 1. Маја 1895.

У П Р А В А

ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ.

У уторник 13 ов. мј. даваћу парастос у Влашкој цркви, у 11 сати прије подна, моме неврежаљеном мужу, — бившем министру просвјете Јовану Павловићу, и рано-преминулом синчићу Боју.

Цетиње, 9 јуна 1895.

Мила удова Ј. Павловић.

ОБЈАВА.

Министарство Финансије даваће се на лицитацију 1-вога Септембра 1895.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвезе набављати из иноземства морске соли, добре врсте, прегодишњене, — по мостри која се налази у канцеларији Министарства Финансије, — и предавати је на децимал у државне магацине: на Плавницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се учинети за осам милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит прилицитацији канцеларија Министарства Финансије), — у четири године од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеова кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитират, морају се на горе-означени дан пријавити у канцеларију Министарства Финансије. Ђе ће се држати лицитација, — од 3 до 5 сати по подне; — донијет са собом кауцију и положиће је у Министарство најдаље 1-вога Септембра 1895 до подна, иначе неће имати право лицитират.

Цетиње, 1. Јуна 1895.

Број 421.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈЕ.

ОГЛАСИ.

TIMBRES—POSTE de Montenegro, Turquie et de tous les autres pays, dès l'année 1850—1894, de même que de vieilles lettres, des monnaies, et d'autres antiquités sont achetés, en toute quantité et aux prix les plus hauts.

Je donne aussi en échange des bijoux, nouveauté soies, et tous les articles désirés de Londres.

Offertes et envois sont réglés par le retour du courrier.

A. Weisz.

London, W. 61, Regent Street.

Filiale: Budapest, vaczi körút 4.

(4—12)

GRAND HOTEL „NATIONAL, WIEN“ (Taborstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни осјетљене. 200 особа од по фнор. а. вр. 1 — Купатило, брајан и бразоо- (telefon). Пристаништа колодвора и лађа у негов средној близини. Умјерене цијене. Погодба при дужем борављену. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes —

A. Хартхамер

управитељ

Ф. М. Мајер

(8—10)

власник.

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée. Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse.

Se diriger a:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(25—26)

PARIS